

Minister

DG Water en Bodem
Dir. Waterkwaliteit en Grote
Waters
Waterkwaliteit en
Beschikbaarheid

Rijnstraat 8

Contactpersoon

Bescherming persoonsgegevens

nota ter informatie

Mestfraude en het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

Datum

5 juni 2025

Kenmerk

IenW/BSK-
2025/127924

Bijlage(n)

-

Inleiding

Mestfraude is meer mest op het land brengen dan is toegestaan (zie toelichting). De gevolgen van mestfraude zijn groot en het leidt ertoe dat waterkwaliteit verder verslechtert. M LVVN kiest ervoor de gevolgen van mestfraude voor de waterkwaliteit niet zichtbaar te maken in de scenarioberekeningen die worden uitgevoerd voor het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn. Met deze nota ontvangt u achtergrondinformatie. De vorige minister van IenW heeft diverse keren gesproken met M LVVN over de inzet rond verbetering van waterkwaliteit. U kunt overwegen M LVVN aan te spreken om wel transparant te zijn de gevolgen van mestfraude voor de scenarioberekeningen. Bij een volgende ontmoeting M IenW / M LVVN zal dit ook in de annotatie worden opgenomen.

Samenvatting

Ondanks de maatregelen in het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn en de derogatiebeschikking is het doel van 50 mg/l nitraat in het uitspoelend grondwater nog niet overal behaald (met name in de zand- en de lössregio). Ook voldoet het oppervlaktewater op veel plaatsen niet aan de normen voor meststoffen. Het is aannemelijk dat mestfraude deels oorzaak hiervan is.

In de rapportage die door LVVN eind 2024 naar de Kamer is gestuurd wordt het effect hiervan ingeschat op ca. 30 mg/l nitraat (zand-zuid) en ca. 13 mg/l (zand-midden). Dit is veel t.o.v. de norm en groter dan het effect van veel maatregelen.

Mestfraude wordt tegen ambtelijk advies, maar op aangeven van M LVVN, in de komende weken niet meegenomen in de doorrekening van mogelijke maatregelen voor het 8e Actieprogramma (2026-2029). Daardoor gaan de uitkomsten een positiever beeld geven dan in werkelijkheid is te verwachten en is er minder aanleiding om maatregelen te treffen.

Bescherming persoonsgegevens

Toelichting

LVVN en de sector spreken niet graag van mestfraude. Daarom is eerst de term 'overbenutting' gebruikt. Eind 2024 werd gesproken over 'bemesting boven de gebruiksruimte'. Dat laatste klopt feitelijk. Er is geen boekhouding van de omvang van mestfraude. Maar wel is bekend wat de mestproductie is, de mestplaatsingsruimte en de hoeveelheid die wordt afgevoerd (verwerkt, export). Het verschil tussen productie en afzet wordt door kennisinstellingen gezien als goede schatting van de moedwillige bemesting boven wettelijk vastgelegde gebruiksnormen - oftewel mestfraude.

LVVN en IenW hebben ambtelijk geadviseerd om bij vervolg berekeningen de effecten van 'overbenutting' eerlijk en helder in kaart te brengen. Om een reëel beeld te schetsen van de effecten van maatregelen die waterkwaliteit treffen, is het cruciaal om hierin alle factoren op te nemen. Het negeren van 'overbenutting' heeft als gevolg dat er een onrealistisch positief beeld wordt gecreëerd. Daarmee is er minder aanleiding om maatregelen te nemen, zodat aan de normen voor de waterkwaliteit wordt voldaan. Tevens is het, gezien het grote mestoverschot en afbouw van de derogatiebeschikking, niet verantwoord om aan te nemen dat er geen 'overbenutting' plaats vindt en dat hieraan snel een einde aan zal komen.

Het probleem is al lang bekend. In de Evaluatie Meststoffenwet 2016 (PBL, 2017) is geconstateerd dat: *Boekhoudkundig berekende overbenutting van de wettelijke plaatsingsruimte in het zuidelijk veehouderijgebied wijst op bovenwettelijk gebruik van dierlijke mest, met risico's voor extra nitraatuitspoeling*

In de Nationale analyse waterkwaliteit 2020 (Van Gaalen et al., 2020) wordt geconstateerd dat: *In het zuiden en oosten van Nederland speelt het aspect van mogelijke 'overbenutting' van de wettelijke mestruimte (zie paragraaf 3.6.1), met potentieel een grote impact op de nutriëntbelasting; dit vraagt om een verdere analyse en zonodig maatregelen aanvullend op de Versterkte Handhavingsstrategie van het ministerie van LNV.*

Kortom *overbenutting* heeft aanzienlijk impact op nitraatuitspoeling en nutriëntbelasting en zo ook op waterkwaliteit.

In onze optiek dient de omvang van het effect van 'overbenutting' zo goed mogelijk gekwantificeerd te worden. Indien dat niet gebeurt dient overtuigend aangegeven te worden hoe de mestfraude wordt bestreden en moet hierover transparant gecommuniceerd worden.